

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Державного університету
інформаційно-комунікаційних
технологій
доктору технічних наук, професору
Віталію САВЧЕНКУ
вул. Солом'янська, 7, м. Київ, 03110

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата технічних наук, доцента, завідувача кафедри інформаційної та кібернетичної безпеки імені професора Володимира Бурячка Київського столичного університету імені Бориса Грінченка **Складаного Павла Миколайовича** на дисертаційну роботу **Ветлицької Олени Сергіївни** на тему “Модель інформаційної захищеності особистості в умовах впливу результатів соціологічних досліджень”, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 125 Кібербезпека.

Актуальність теми

Сучасна людина постійно перебуває під впливом інформаційних потоків, серед яких значну кількість займають результати соціології. Ключовим об'єктом інформаційного впливу, який розглядається у дисертаційній роботі Ветлицької О.С., є особистість, як комплекс соціально-психологічних характеристик людини, що включає її свідомість, характер, поведінкові моделі, цінності та самосвідомість. Поняття інформаційної безпеки особистості є вкрай складним для кількісного вимірювання і тому у роботі досліджується інформаційна захищеність особистості, як складова її інформаційної безпеки, яка може бути оцінена кількісно на основі аналітичних чи статистичних моделей.

Основна проблема, яка обумовлює необхідність досліджень в області інформаційної захищеності особистості, випливає з протиріччя, пов'язаного з конфліктом між необхідністю доступу до інформації та потребою захистити особистість від маніпуляцій і дезінформації.

Дослідженням інформаційної безпеки особистості присвячено низку робіт вітчизняних та закордонних авторів. Разом з тим, аналіз цих робіт дає змогу зробити висновок, що на теперішній час питання формалізації процесів впливу результатів соціології на поведінку особистості досліджені вкрай недостатньо.

Все це визначає необхідність вирішення актуального наукового завдання щодо створення моделі інформаційної захищеності особистості в умовах впливу результатів соціологічних досліджень.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації

Обґрунтованість та достовірність наукових результатів, висновків та рекомендацій, одержаних в дисертації, підтверджується коректною постановкою завдань дослідження, аналізом широкого спектру науково-технічної літератури за темою дисертації, повнотою розгляду на теоретичному та експериментальному рівнях об'єкта дослідження, обґрунтованим дослідженням та використанням перевірених методів для вирішення визначених завдань, зокрема: морфологічного аналізу (для систематизації різних аспектів інформаційної безпеки, визначення місця і ролі інформаційної захищеності у цій системі; визначення особливостей інформаційного захисту особистості на відміну від захисту людини чи індивіда); методів теорії ймовірностей (для визначення змінних, що описують апіорні та апостеріорні переконання особистості, ступінь незалежності її мислення, рівень довіри до інформаційних джерел); методів теорії ігор (для моделей взаємодії між особистістю та каналом інформаційного впливу); статистичних методів (для адаптації результатів соціологічних досліджень до моделей поведінки та інформаційної захищеності особистості).

Оцінка новизни наукових результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у дисертаційній роботі:

удосконалено модель поведінки особистості під впливом соціологічної інформації, в основу якої покладено базову модель конформної поведінки людини з урахуванням її апіорних переконань та ступеня незалежності мислення, і яку було розширено за рахунок використання коефіцієнтів впливу на особистість джерел соціологічної інформації, що дозволяє враховувати рівень довіри особистості до джерела соціологічної інформації та особливості сприйняття особистістю результатів соціологічних досліджень;

вперше розроблено модель інформаційної захищеності особистості яка базується на концепції управління на основі ймовірнісного контролю з використанням результатів моделювання поведінки особистості під впливом соціологічної інформації, що дає можливість досліджувати різноманітні стратегії керування інформаційним впливом результатів соціології на особистість та обирати доцільну стратегію керування інформаційним потоком з метою забезпечення необхідного рівня інформаційної захищеності особистості;

набули подальшого розвитку методи обробки соціологічної інформації, які були адаптовані для використання у моделях поведінки та інформаційної захищеності особистості за рахунок бінаризації багатовимірних результатів досліджень з використанням методів кластерного аналізу та визначенням ймовірностей для бінарних кластерів. Застосування такого підходу дозволяє кількісно оцінювати вплив результатів соціології на особистість, обирати раціональну стратегію керування інформаційним впливом та забезпечувати необхідний рівень інформаційної захищеності особистості.

Практична цінність наукових результатів

Розроблені у дисертаційній роботі моделі інформаційного впливу та захищеності особистості дають можливість сформулювати рекомендації для широкого кола фахівців з питань захищеності особистості в умовах впливу соціології. У порівнянні з середньостатистичним українцем середнє значення покращення інформаційної захищеності особистості складає від 27.9% до 54.2% у залежності від стратегії керування інформаційним впливом на особистість. При цьому, статистична похибка результату складає від 2.3% до 3.4%.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Ветлицької О.С. виконана відповідно до тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок МОН України на 2022-2026 роки (відповідно до наказу МОН України від 04.11.2022 № 987); Пріоритетної тематики (відповідно до наказів МОН України від 07.09.2023 № 1104, та від 04.10.2023 № 1202) в рамках науково-дослідних робіт Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій.

Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях

Наукові результати дисертаційної роботи Ветлицької О.С. опубліковані у 12 наукових працях, серед яких 4 статті – спеціалізованих фахових виданнях, затверджених наказом МОН України, 2 статті – опубліковані в інших виданнях. Матеріали виступів на наукових та науково-практичних конференціях опубліковано у 6 збірниках тез доповідей:

- 1) Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні проблеми кібербезпеки” (27 жовтня 2022 року);
- 2) Всеукраїнська науково-практична конференція “Цифрова трансформація кібербезпеки” (27 квітня 2023 року);

3) Всеукраїнська науково-практична конференція “Сучасні інтелектуальні інформаційні технології в науці та освіті” (16 травня 2023 року);

4) IV Всеукраїнська науково-практична конференція “Стратегії кіберстійкості: управління ризиками та безперервність бізнесу” (22 лютого 2024 року);

5) Всеукраїнська науково-практична конференція “Цифрова трансформація кібербезпеки” (26 квітня 2024 року);

6) V науково-технічна конференція “Сучасний стан та перспективи розвитку IoT” (18 квітня 2024 року).

Оцінка змісту дисертації, відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертаційна робота Ветлицької О.С. відповідає діючим вимогам щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, передбаченим “Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

1. У розділі 3 автором для кластеризації кандидатів у президенти автором застосовано метод К-середніх. Як відомо, одним з недоліків цього методу є чутливість до викидів і шуму. Так, алгоритм методу є неефективним у разі спотворення початкових даних, що може значно впливати на положення центрів кластерів. Автору варто було б надати пояснення, яким чином здійснювати фільтрацію початкових даних.

2. При розробці практичних рекомендацій щодо застосування запропонованих моделей у розділі 4 автором наведено зміст опитувальника, яким встановлюється початкове значення “рівня переконаності особистості” та методику підрахунку результатів опитування. Разом з тим, у роботі не наведено даних щодо перевірки адекватності такого підходу на масовій аудиторії.

Вказані недоліки не знижують наукової цінності та практичної значимості одержаних результатів і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та її загальна оцінка

Дисертація Ветлицької О.С. відповідає вимогам “Порядку підготовки здобувачів вищих ступенів доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Ветлицька Олена Сергіївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 125 – Кібербезпека.

Офіційний опонент:

завідувача кафедри
інформаційної та кібернетичної безпеки
імені професора Володимира Бурячка
Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка,
кандидат технічних наук, доцент

Павло СКЛАДАННИЙ

